ठाणे महानगरपालिका, ठाणे

आर्थिक वर्ष २०११-१२ ो आर्थिक विवरण पत्रे तयार करण्यासाठी अवलंबिलेली लेखाधोरणे

प्रस्तावना :-

अ) लेखे तयार करण्यासाठी ो मूलभूत घटक:-

सन २०११-१२ ो लेखे सुधारीत उपार् ित (Accrual) पध्दतीने तयार केले असून या पध्दतीमध्ये प्रमुख उत्पन्न निश् ित ाल्याबरोबर आणि उपार् ित ख र् हा देयक संमंत ाल्याबरोबर अधिदान म्हणून धरण्यात येतो, यासंबंधी प्रत्यक्ष रोख व्यवहार कधी ाला हे महत्वा ो मानले ात नाही.

ब) महसूल निश् िती (Revenue Recognition) :-

खालील नमूद केलेले महसूल सोडून, महानगरपालिके ो प्रमुख उत्पन्न हे उपार् ित ाल्या बरोबर उत्पन्न म्हणून धरण्यात आले आहेत.

क) विशिष्ट बाबीं या महसूलां ी नोंद घेणे:-

१. ाकात - (Octroi)

गोळा ालेला ाकात कर आणि परतावे यां ा हिशोब हा प्राप्ती या आधारावर करण्यांत आला आहे. सदरहू महसूला ो स्वरुप लक्षात घेता, तसे ा उपार् ित पध्दत आणि प्रत्यक्ष प्राप्ती यां यामध्ये विशेष फरक नसल्यामुळे, उपार् ित पध्दतीत थोडा बदल स्वीकाराई असल्यामुळे, स्विकृत केला आहे. या प्रकरणामध्ये ालू खात्यामध्ये ामा ालेले पैसे व परतावे यातील वेळेमध्ये फरक आहे व सर्वसाधारणपणे उपार् ित ख र् व ामा सारखे ा आहे, त्यां ा अपवाद केला आहे.

२. मालमत्ता कर - (Property Tax) :-

मालमत्ता करामध्ये देय असलेली सूट (Rebate) ही प्रत्यक्ष या वर्षी दिली त्या ा वर्षामध्ये धरण्यात आलेली आहे.

३. महसूली अर्थसहाय्य, अनुदाने आणि विशेष निधी (Revenue Grants, subsidies & Special Funds) :-

अर्थसहाय्य म्हणून मिळालेला महसुल हा रोखतेवर आधारीत, (Cash Basis) हिशेबात धरण्यात आलेला आहे. २००७-०८ वर्षापासून खासदार व आमदार निधी म्हणून मिळणारी रक्कम ही, या कामासाठी प्राप्त ाली आहे ते काम पुर्ण होईपर्यंत दायित्व (Liability) म्हणून दाखविण्यांत आली आहे. नॅशनल म्युनिसिपल अकौंट्स मॅन्युअल या परी छेद १७.११) मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे वरील नमूद अनुदाना या वापरामधून तयार होणारी मालमत्ता काम पुर्ण होईपर्यंत ती प्रगतीपथावरील कामें म्हणून धरली आहेत.

ड) आगाऊ करण्यांत आलेला ख र् (Prepaid Expenses) :-

वर्षभरामध्ये भरलेला विम्या ा हप्ता व अशाप्रकार ो इतर ख र् (यामध्ये ख र् ा ा काही हिस्सा हा पु ील आर्थिक वर्षामधील काही भागासाठी असू शकतो) हे ोथे अशा प्रकार ी आवश्यक माहिती उपलब्ध आहे, तेथे विभागून दाखविण्यांत आले आहेत. परंतु काही ठिकाणी, तफावतीमुळे फारसा फरक पडत नसल्यामुळे ती, उपार् ित पध्दतीमध्ये होत असलेल्या क्रमशः प्रगतीनुसार स्विकृत करण्यात आली आहे.

इ) आस्थापना ख र् - (Establishment Expenses) :-आस्थापना ख ामिध्ये कर्म ाा-यांसाठी होणारा ख र् ासे, पगार, सानुग्रह अनुदान, कामगार कल्याण आणि इतर ख र् समाविष्ट करण्यात आलेला आहे. परंतू यामध्ये, सदरहू वर्षामध्ये देय असलेली निवृत्ती वेतन व उपदान यासाठी असलेली तरतूद लक्षात घेतलेली नाही. यां ाा ख र् या वर्षी देणी दिली त्या ा वर्षामध्ये धरण्यात आलेली आहे.

फ) विशिष्ट कामासाठी ाा निधी -(Earmarked Funds) :-

विशिष्ट कामासाठी प्राप्त ाालेला निधी आणि विशिष्ट बाबींसाठी ाी गुंतवणूक यां ाी माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे, हा निधी विशिष्ट कामासाठी दर्शविता आलेला नाही. सुरवातीपासुन काही विशिष्ट बाबींसाठी ाी गुंतवणूक मे. ोतना सहकारी बँक मर्यादीत यामध्ये ठेव म्हणून अंतर्भूत आहे परंतु ती बँक **कार्यरत** नाही.

ग) सुरक्षित क र् :- (Secured Loans) :-

प्राप्त ाालेली सुरक्षित क र् ही महानगरपालिके या ार विभागात नमूद केलेल्या येणे असलेल्या रकमांशी सुरक्षित केलेली आहेत.

ह) प्राप्त अनामत रकमा, धनको ाी देणी आणि इतर ाालू दायित्व (Deposits Received, Creditors Balances and other current liabilities) :-

तृतीय पक्षी खात्री करुन घेण्या ाी व्यवस्था उपलब्ध नसल्यामुळे प्राप्त अनामत रकमा, धनकों ाी देणी आणि इतर ाालू दायित्व ही अनिश्ि ात आहेत.

२) निलं ान खाते (Suspence account)

निलं ान खात्यामध्ये दर्शविलेली शिल्लक रक्कम ही ताळमेळा या आधारे घेण्यांत आलेली आहे.

अ) स्थावर मालमत्ता - (Fixed Assets) :-

१) खरेदी करुन किंवा बांधकाम करुन प्राप्त ाालेल्या मालमत्ते ो मुल्यनिर्धारण त्यां या संपादन किंमती नुसार किंवा बांधकाम किमतीनुसार केले आहे. बांधकाम काळामधील व्या ा किंवा विभागून देण्या ोगा अप्रत्यक्ष ख र् यां ाा समावेश भांडवली किंमती मध्ये धरण्यांत आलेला नाही.

२) स्थावर मालमत्ता, ाी ग्रामपं ाायतींकडून ठाणे महानगरपालिके या ताब्यात आली आहे, त्या बाबत कायदेशीर मालकी हक्का या पुराव्या ाा आग्रह धरलेला नाही. कारण कायदेशीर मालकी हक्का या स्थानांतरा ाी काही प्रकरणे प्रलंबित आहेत व संबंधित अधिका-यांकडून त्याबाबत पाठपुरावा केला ाात आहे. तथापि, सदर ाी मालमत्ता या महानगरपालिके या नियंत्रणात असल्यामुळे ती मालमत्ता ठाणे महानगरपालिके या मालकी ाी धरण्यात आलेली आहे.

३) मालमत्ते या संपादना ाी किंमत निश्ि ात करतांना आकस्मिक प्रत्यक्ष ख र् हा वर उल्लेख केलेल्या मार्गदर्शक सू ानेनुसार धरण्यात आला आहे. तथापी, भाडयापोटी ाालेला ख र् (Borrowing Cost) व खात्याअंतर्गत ाालेल्या ख ाा ाा संबंध मालमत्तेशी निश्ि ात होत नसल्यामुळे, तो मालमत्ते ाी किंमत ठरवितांना स्थावर मालमत्तेत अंतर्भूत केलेला नाही.

४) ठाणे महानगरपालिके या विविध खात्यांनी दिलेल्या माहितीनुसार दि. ०१/०४/२००४ रो ाी या विवरणपत्रामध्ये दाखविलेली स्थावर मालमत्ता वि ाारात घेऊन निश्ि ात केली आहे. त्या ाा तपशिल खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	मालमत्ते ाा वर्ग	वर्गामध्ये समाविष्ट केलेला मालमत्ते ाा प्रकार	मालमत्ते या मुल्यनिर्धारणा ाी पध्दत	घसा-या ाा दर
१	ामीन आणि इमारत	ामीन	दर ठरविणारी पुस्तिका	०
		इमारत	प्रत्यक्ष ख ा	३.३४
२	पायाभूत सुविधा /संपदा	रस्ते व पूल	रस्त्या या प्रत्यक्ष ख ा व दर ठरविणा-या पुस्तिकेप्रमाणे पुला ाा ख ा	२% व २०% खालील टिप २ पहा
		सांडपाणी आणि मलनिःसारण	इंडो- युसेडने केलेल्या मुल्यनिर्धारणेनुसार	३.३३%
		ालवाहिन्या	इंडो- युसेडने केलेल्या मुल्यनिर्धारणेनुसार	३.३३%
		सार्व ानिक दिवाबत्ती	प्रत्यक्ष ख ा	१५%
		तलाव व बगी ो	प्रत्यक्ष ख ा	२०%
३	यंत्रसामुग्री	यंत्रसामुग्री	प्रत्यक्ष ख ा तसे ा काही बाबीं ाा बदली करण्या ाा ख ा	१०%
		वाहने	प्रत्यक्ष ख ा	१५%
		कार्यालयीन आणि इतर उपकरणे	प्रत्यक्ष ख ा तसे ा काही बदली केलेल्या वस्तूं ाा ख ा	१५%
४	फर्नि ार आणि फिक ार्स	फर्नि ार , फिक ार्स, फिटींग ा आणि विद्युत उपकरणे	प्रत्यक्ष ख ा तसे ा काही बदली केलेल्या वस्तूं ाा ख ा	१५%
५	संगणक	संगणक	प्रत्यक्ष ख ा	२०%
		संगणकीय सॉफ्टवेअर्स	प्रत्यक्ष ख ा	२०%

टीपा:-

१) महानगरपालिकेने सातत्याने लागू केलेल्या दराने स्थावर मालमत्तेवरील घसारा सरळ पध्दतीने आकारला ाात आहे.

२) रस्त्यां या बाबतीत ४०% किंमतीवर,५ वर्ष आयुर्मान गृहीत धरुन २०% दराने घसारा आकारला आहे, आणि उर्वरीत ६०% किंमतीवर ५० वर्ष आयुर्मान गृहीत धरुन २% दराने घसारा आकारला आहे.

३) सरळ पध्दतीने घसारा आकारण्या ाी तरतूद आहे. तसे ा १ ऑक्टोबर रो ाी किंवा तद्नंतर संपादित मालमत्तेवर निम्मा दराने घसारा आकारला आहे.

४) वर्षभरामध्ये ार प्रगती पथावरील कामां ो स्थावर मालमत्ते मध्ये रुपांतर केल्यास, सदरहू काम पुर्ण ााल्या ाी दिनांक निशि ात करता येत नसल्यामुळे पूर्ण वर्षा या दराने घसारा आकारला आहे.

विविध खात्यामधून मिळालेली सर्व माहिती वरील प्रमाणे समाविष्ट केली असली, तरीही सर्व मालमत्ते ाी भौतिक पडताळणी ाी प्रक्रिया पूर्ण ाालेली नाही. यास्तव मालमत्ते या भौतिक पडताळणी काळात कोणतीही विसंगती लक्षात आल्यास, वरील मालमत्तेमध्ये बदल करण्यांत येईल

ब) प्रगतीपथावरील भांडवली कामे- (Capital Works in Progress) :-

अपूर्ण असलेल्या किंवा उभारणी अपुर्ण असलेल्या ठराविक भांडवली कामासाठी केलेला ख ा त्या मालमत्ते या किंमतीमध्ये प्रगतिपथावरील कामे या सदराखाली अंतर्भूत केलेला आहे. बांधकाम किंवा प्रकल्प पूर्णत्वाकडे ाात असतांना ाालेला इतर ख ा ाो ठराविक कामासाठी ााला आहे हे निश्चि ात करता येत नाही, तो "प्रगतीपथावरील कामांसाठी ाा वाटता न येण्या ाोगा ख ा" या सदराखाली ठेवून बांधकाम अथवा प्रकल्प पुर्ण ााल्यानंतर, पुरेसा शोध घेऊन त्या त्या बांधकामामध्ये किंवा प्रकल्पामध्ये वाटप केला आहे. ाालू वर्षामध्ये पुर्ण ाालेल्या कामां ाी माहिति व इतर सर्व माहिती संबंधित खात्यामधून मिळालेल्या पुष्टी या आधारावर आहे.

क) प्रगतीपथावरील भांडवली कामां ो "भांडवली मालमत्ते " मध्ये रुपांतर :-

अभियंत्यांनी सादर केलेल्या मो ामाप पुस्तका प्रमाणे पूर्ण ाालेली आणि प्रत्यक्ष वापरण्यासाठी तयार असलेल्या वर्षभरातील कामां ो भांडवली मालमत्तेमध्ये रुपांतर केले आहे.

३) गुंतवणूक:- (Investment) :-

ताळेबंदामध्ये दाखविलेल्या गुंतवणूकी या रकमेमध्ये रु. १,७०,९४,०००/- इतकी रक्कम मे. ोतना सहकारी बँक मर्यादीत यामध्ये ठेव म्हणून अंतर्भूत आहे व ही रक्कम न्यायालयीन अधिका-या या अधिपत्त्याखाली आहे. ठेव म्हणून असलेली ही रक्कम व त्यावरील उपाा ित व्या ा वसूली विषयी न्यायालयाने प्रक्रीया सुरु केलेली आहे परंतु वसुली होण्याविषयी साशंकता आहे. सदरहू अपेक्षित नुकसानीसाठी कोणतीही तरतूद करण्यात आली नाही, तसे ा सदरहू ठेवीवरील मिळणारे व्या ा सुध्दा अनिश्चि ात असल्यामुळे वि ाारात घेतलेले नाही.

४) ाालू संपदा - (Current Assets):-

रोख रक्कम व बँकेतील शिल्लक:-

ठाणे महानगरपालिकेने दि. १/०४/२०१०रो ाी तयार केलेल्या सुरुवाती या विवरणपत्रानुसार दाखविलेल्या बँक खात्यातील सुरुवाती या शिल्लक रकमा आणि बँके या नोंदी प्रमाणे असलेल्या सुरुवाती या शिल्लक रकमा ाुळत नाहीत. काही बँक खात्यां ाा ताळमेळ घालण्या ो काम बाकी असल्यामुळे महानगरपालिके या पुस्तकात दाखविल्याप्रमाणे बँक खात्यातील सुरुवाती ाी शिल्लक रक्कम म्हणून धरली आहे. एकूण ११५ बँक खात्यांपैकी **ताळमेळ न करण्यांत आलेल्या ६३ खात्यांच्या बँक शिल्लक रक्कमची ताळमेळाची प्रक्रिया बाकी आहे. आधीच्या वर्षांची काही बँक खाती कार्यरत नसून सदर ताळमेळापासून उद्भवणाऱ्या नोंदीचा भविष्यात त्या जेव्हा सापडतील तेव्हा परीणाम घेण्यांत येईल.**

- सी १२१ - उथळसर : रु. १०७.६० ामाबाकी (क्रेडीट)
- सी १२३ - कळवा : रु.. ३४४.११ ामाबाकी (क्रेडीट)
- सी २७५० - रायलादेवी : रु.. १०,६२,१८७.७२ ामाबाकी (क्रेडीट)
- सी २७५१ - वागळे : रु.. १,२७,६९,३७९.०० ामाबाकी (क्रेडीट)
- सी ९२ : रु.. ३,६००.०० ामाबाकी (क्रेडीट)

मागील वर्षा या ताळमेळा ा ात ी कार्यवाही सध्या ालु आहे आणि ेव्हा सं ंधित ताळमेळा ा ात एखादी ा ा आ ळून आल्यास त्या ा ात ी नोंद त्या - त्या वर्षात घेण्यांत येईल.

५. येणे असलेल्या रकमा (Receivables) :-

स्थावर मालमत्ता, लेखापरिक्षण, जन्म मृत्यु, आरोग्य आणि जकात मिण्याजोगे येणी त्या त्या खात्यांनी माहिती पुरविल्याच्या आधारावर घेण्यांत आली आहे.वर्ष निहाय मिळण्याजोग्या येणे रकमांची विगतवारी जी पाणीखात्याच्या आणि मालमत्ता कर, पाणी कर बाबतीत आहे आणि त्याप्रमाणे एकंदर रक्कम जी खात्याने निश्चित केला ती सामील केलेली आहे. ामा व ख ा विवरणपत्रात घेण्यात आलेला संकलित कर हा ताळमेळ या आधारे घेण्यात आलेला आहे.

६. वापरता येणा-या वस्तू विषयी (Inventory) :-

वापरल्या ाणा-या वस्तू या वर्षभरातील ख ा सम ून, संबंधित खात्याने कळविल्याप्रमाणे ३१ मा ा रो ी असलेला शिल्लक माल, खप ालेल्या मालाशी समायो ित करुन साठा म्हणून दाखविण्यात आला आहे.

७. आकस्मीक देणी (Contingent Liabilities):-

ताळेबंद या तारखेनंतर उद्‌भवणा-या आकस्मिकता आणि घटना AS४ नुसार आकस्मित देणी दाखविली आहेत.

८. तरतूदी (Provisions) :-

वर्षभरामध्ये उद्‌भवणा-या ख ा आणि देणी या यासाठी केलेली तरतूद ही संबंधित महसूली ख ासि आकारली आहे.

९. पूर्वी या वर्षासाठी या साठलेल्या आगाऊ रकमा (Accumulated Advance Related to Earlier Years) :-

विविध खात्यांना आणि विभागाकडील कार्यालयांना ख ा करण्यासाठी दिलेल्या रकमां ा समावेश "इतरांना दिलेल्या आगाऊ रकमा" या मध्ये आहे, रु. १७७२.२५ लक्ष इतकया रकमे ो समायो ान दिर्घ काळापासून अनिर्णीत आहे. वरील नमूद रक्कम आगाऊ रकमा या शिर्षाखाली असून त्या महसुली ख ा म्हणून दाखविण्यांत आलेल्या नाहीत. सदरहू रकमे ी वर्षनिहाय व खातेनिहाय विगतवारी दप्तरी उपलब्ध असली तरी सुध्दा वेळखाऊ असणारे हे काम आणि यातून काय निष्पन्न होईल हा प्रश्न लक्षात घेऊन या रकमां ी तपासणी आणि त्यां या समायो ाने ो काम हाती घेतलेले नाही. तसे ा या कामामध्ये काही प्रगती नसल्यामुळे आणि या रकमेतील काही भाग उलगडेल या ी शक्यता कमी असल्यामुळे सदरहू रक्कम महानगरपालिका निधी / राखीव निधी यामधून कमी करुन दाखविण्यात आला आहे.

१०. गृहक ावरील व्या ा :- (Intrest on Housing Loan)

संबंधित पूरेशी नोंद उपलब्ध नसल्यामुळे कर्म ा-यांना दिलेल्या गृहक ावरील व्या ा हे उपा ित पध्दतीने वि ारात घेतले नाही. शासना या धोरणानुसार गृहक ा ी मुद्दल रक्कम ही १५ वर्षात परतफेड करावया ी असते आणि त्यानंतर त्यावरील व्या ा हे सेवानिवृत्ती या वयोमर्यादेनुसार ४ वर्षात वसुल करावया ो असते.

१०. महापालिका निधी खाते (Municipal Fund Account) :-

या मध्ये महानगरपालिकेने दायित्वापेक्षा संपदेमध्ये ाास्त असलेली वरकड (Surplus) दर्शविली आहे. आर्थिक वर्ष २०११- १२ सालासाठी महापालिका निधीमध्ये काही समायो ान केले आहे. ते खालील प्रमाणे आहे.

तपशिल	रक्कम रुपये (लाखामध्ये)	रक्कम रुपये (लाखामध्ये)
आरंभी या विवरण पत्रानुसार दि. १/०४/२०११ रो ाी ाी शिल्लक		**१०९४१६.७२**
अधिक		-
समायो ान केल्यानंतर महापालिका निधी		**१०९४१६.७२**
अधिक :		
विनियोगानंतर नफा तोटा दि. १/०४/२०११ रो ाी	१,२८,०२९.३४	
सन २०११-१२ ाी वरकड (Surplus)	२००१९.०४	
एकूण वरकड (Surplus)दि. ३१/०३/२०१२ रो ाी		१४८०४८.३९
महानगरपालिका निधी दि. ३१/०३/२०१२ रो ाी.		**२५७४६५.१२**